

KONTROLLUTVALGET
FOR
KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Årsrapport 2025 - Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll

Leders beretning

Hvilke krav og forventninger kan samfunnet ha til et kontrollorgan som skal sikre at politiets bruk av skjulte metoder ikke skjer i strid med lovens vilkår og ikke brukes i større utstrekning enn nødvendig? KK-utvalget har som mandat å oppfylle samfunnets forventninger gjennom sitt kontrollarbeid. I årsrapporten ønsker vi å gi innsyn i vårt arbeid så langt det er mulig innenfor det regime av konfidensialitet som arbeidets art krever.

En årsrapport er imidlertid ikke tilstrekkelig til å sikre at KK-utvalget oppfyller sitt samfunnsmandat. Allerede i 2016 forutsatte Stortinget at KK-utvalgets arbeid ble evaluert etter 3-5 år etter at det ble innført nye og inngripende metoder som dataavlesing mv., jf. lov 17. juni 2016 nr. 54. KK-utvalget har etterlyst denne evalueringen flere ganger. I 2025 tok departementet initiativ til å gjennomføre evalueringen, og det er nå avsatt midler til formålet. KK-utvalget leverte i oktober 2025 et notat om hva KK-utvalget mener bør tas opp i evalueringen, og departementet skal utarbeide et mandat for oppdraget. Det er grunn til å forvente at evalueringen gjennomføres i løpet av 2026.

KK-utvalget er et uavhengig kontrollorgan. Det kan ikke instrueres av politiet eller påtalemyndighet, ei heller gjennom andre administrative myndigheter. Rammene for utvalgets arbeid fremgår av forskrift om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesing 9. september 2016 nr. 1047 kapittel 2, som er gitt med hjemmel i straffeprosessloven §§ 216 k og 216 h. Utvalgets uavhengighet er nedfelt i § 18 første ledd. Hvordan arbeidet skal legges opp er overlatt til utvalget jf. andre ledd. Administrativ er utvalget tilordnet Statens Sivilrettsforvaltning (SRF) jf. tredje ledd, som presiserer at KK-utvalget bestemmer innholdet i sekretariatets oppgaver.

Den rettslige forankring av KK-utvalgets arbeid og uavhengighet, er et nødvendig element for å sikre legitimiteten til bruk av inngripende metoder overfor borgerne. Uavhengigheten er også nødvendig for å sikre at inngrep i den enkeltes privatliv, oppfyller de menneskerettslige krav for slike inngrep. De generelle rammer for at bruk av skjulte etterforskningsmetoder skal være i samsvar med Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 8, er utførlig behandlet i avgjørelsen Roman Zakharov mot Russland av 4. desember 2015, Application no. 47143/06. At det skal være en uavhengig kontroll utgjør en av de grunnleggende forutsetninger i en rettsstat.

I tilknytning til evalueringen er det oppstått spørsmål om det må opprettes en særlov for oppdraget. Ved granskninger er det ofte gitt egne lover om granskingsoppdraget, se for eksempel lov 9. september 2023 nr. 26 om granskning av straffesaken mot Viggo Kristiansen. En lov kan være nødvendig for å få tilgang til informasjon og kan pålegge medlemmer i utvalget taushetsplikt. Det er imidlertid forskjell på en evaluering og granskning. KK-utvalget har lagt til grunn at sikkerhetsklaring av medlemmene i evalueringsutvalget, at departementet autoriserer medlemmene, at tilgangen til

informasjon begrenses til det som er nødvendig og at utvalgsmedlemmene pålegges taushetsplikt under og etter arbeidet vil være tilstrekkelig. Evalueringsutvalget skal ikke foreta noen overprøving av KK-utvalget i enkeltsaker, men foreta en evaluering av arbeidet til KK-utvalget. KK-utvalget ser frem til at evalueringsutvalget kommer i gang, uavhengig av hvilket rettslig grunnlag departementet velger å etablere for evalueringen.

Etter KK-utvalgets oppfatning er det behov for å vurdere om det kreves klarere rettslige rammer for utvalgets kontrollvirksomhet. I dag er utvalgets arbeid som nevnt regulert i forskrift. Erfaringene i tiden etter at utvalget i sin nåværende form ble etablert, er at det er noen rettsspørsmål som ikke er tilstrekkelig avklart gjennom forskriftsreguleringen. Når det nå skal foretas en evaluering, er det fra KK-utvalgets side et klart ønske om at flere spørsmål avklares og nedfelles i en formell lov.

KK-utvalgets funksjon er knyttet til en virksomhet som kan medføre vidtgående inngrep i enkeltmenneskers privatliv. Rammene for kontrollen bør derfor fastsettes ved lov som er underlagt en demokratisk prosess gjennom Stortingsbehandling. KK-utvalget mener det er en mangel at gjeldende regulering av kontrollvirksomheten er fastsatt ved forskrift. Selv om ingen for eksempel har utfordret uavhengigheten som er nedfelt i § 18 til nå, vil en lov underbygge dette prinsippet på en sterkere måte.

Vi har også erfart at grensen mellom virksomheten til EOS-utvalget og KK-utvalget har fått sin avklaring i dialog mellom disse organene. Det fungerer godt i praksis, men burde fått en rettslig forankring i lov.

Forholdet til offentlighetsloven er heller ikke uttrykkelig regulert ved lov. KK-utvalget har konkludert med at virksomheten omfattes av unntaket i offentleglova § 2 fjerde ledd. Men også dette spørsmålet hadde fortjent en rettslig forankring i lov om KK-utvalgets virksomhet.

Forholdet mellom KK-utvalget og SRF, som i dag er regulert i forskriften § 18 tredje ledd, bør også vurderes særskilt. I dag kan det oppstå uklarhet om hva KK-utvalget kan bestemme, og hvilke krav og forventninger departementet har til SRF. Det er fastsatt en instruks til SRF 19. desember 2025. Instruksen omfatter ulike forvaltningsområder som ligger under SRF, men det er naturlig nok ikke gitt særregler for KK-utvalget. I omtalen av sekretariatsfunksjonene er sekretariatet til KK-utvalget opplistet, se instruksen punkt 2.1.6. Det kan reises spørsmål om denne delen av instruksen er tilstrekkelig avstemt med KK-forskriften § 18 tredje ledd. Om behandling av personopplysninger fremgår det at SRF er behandlingsansvarlig med mindre annet er bestemt. KK-utvalgets behandling av personopplysninger er avledet av politiet- og påtalemyndigheten, og det er en klar forutsetning for utvalgets arbeid at ingen i SRF har noe ansvar for saksbehandling eller

personopplysninger ut over de personer som er ansatt i KK-utvalgets sekretariat. Både SRF og KK-utvalget fortjener at disse grensene går opp.

I tillegg kan det være utfordrende for SRF å utøve sitt arbeidsgiveransvar når det bare er KK-utvalget som bestemmer innholdet i sekretariatets oppgaver. Arbeidet knytter seg til oppgaver som skal behandles med største fortrolighet. Dette har ikke SRF innsyn i.

Det må forventes at evaluering av KK-utvalget omfatter kontrollrutiner mv. Men det er også grunn til å forvente at evalueringen vil inneholde vurderinger om hvordan KK-utvalgets virksomhet bør rettslig forankres. Den teknologiske utviklingen tilsier ikke mindre utfordringer på området. Våren 2026 introduseres det lovendringer om bruk av KI innenfor KK-utvalgets kontrollmandat. Kontrollfunksjonen har knapt fått oppmerksomhet i lovgivningsprosessen. Det må antas at det blir behov for å bygge ut kapasiteten i sekretariatet, både teknisk og juridisk. Bruk av KI kan medføre store fordeler for oppklaring av straffesaker. Men økt bruk av KI krever kontrollmekanismer for at bruke skal ha skal ha den nødvendig tillit i samfunnet.

Professor Asbjørn Strandbakken,
leder for Kontrollutvalget for
kommunikasjonskontroll

Oppgaver og sammensetning

KK-utvalget med sekretariatet i Sivilrettsforvaltningen (SRF)

KK-utvalget er oppnevnt i medhold av straffeprosessloven § 216 h og forskrift om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning (kommunikasjonskontrollforskriften) kapittel 2.

KK-utvalget kontrollerer at politiets- og påtalemyndighetens bruk av kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning skjer innenfor rammen av lov og instruks. Utvalget skal også se til at bruken av disse metodene begrenses mest mulig, og at bruk av metodene ikke skjer i etterforskning av andre saker enn for de straffbare forhold hvor det er gitt anledning til å bruke slike metoder.

KK-utvalget skal videre kontrollere at informasjonen som hentes inn ved disse metodene bare blir brukt på lovlig måte, og at lovens regler om taushetsplikt, oppbevaring, sletting og sperring blir fulgt.

Formålet med kontrollen er særlig å beskytte den enkeltes rettsikkerhet. KK-utvalget fører ikke kontroll med saker som er omfattet av EOS-kontrolloven. Disse sakene kontrolleres av EOS-utvalget.

KK-utvalget ble oppnevnt 10. mai 2025 og har følgende medlemmer:

- professor Asbjørn Strandbakken (leder), Bergen
- advokat Trine Buttingsrud Mathiesen, Hønefoss
- sivilingeniør Frank Stien, Arendal
- advokat Karoline Henriksen, Oslo
- tingrettsdommer Brynjulf Moe, Trondheim
- advokat Charlotte Marie Ringkjøb, Bodø
- sivilingeniør Einar Lunde (vara), Mandal
- nemndleder Mari Marstrander (vara), Tromsø

Medlemmene oppnevnes vanligvis for fire år av gangen. Kommunikasjonskontrollforskriften fastsetter ikke begrensninger i antall perioder, og i 2025 ble et flertall av utvalgets medlemmer gjenoppnevnt for en ny periode. Samtidig ble det foretatt enkelte endringer i sammensetningen: Advokat Marianne Klausen ble skiftet ut med advokat Karoline Henriksen, samt at tingrettsdommer Brynjulf Moe etter eget ønske ble oppnevnt for kun to år.

KK-utvalget er bredt sammensatt og inkluderer representanter fra ulike deler av straffesakskjeden og innehar høy teknologisk kompetanse. Denne sammensetningen anses som sentral for å sikre tverrfaglig belysning av kontrollopgaven.

KK-utvalget legger vekt på betydningen av kontinuitet både i utvalget og sekretariatet. Kontrollområdet er komplekst og kompetansekrevene, og forutsetter langsiktig opparbeiding av faglig, juridisk og teknisk innsikt. Etter utvalgets vurdering bør utskifting av medlemmer skje gradvis for å sikre stabilitet, kompetanseoverføring og en effektiv oppgaveløsning. Utvalget i sin nåværende form ble etablert i 2017. Siden da har utvalget med sekretariat utviklet kontrollmetodikken betydelig og intensiteten i arbeidet, se mer om dette blant annet i punkt 3-8. Utvalget og sekretariatet har som mål å være et lærende organ og har fokus på å utvikle kompetansen i takt med den teknologiske utviklingen.

Sekretariatsfunksjonen for KK-utvalget er lagt til Sivilrettsforvaltningen (SRF).

Det følger av kommunikasjonskontrollforskriften § 18 tredje ledd at sekretariatsleder ansettes av SRF i samråd med utvalgsleder. Sekretariatsleder rapporterer til utvalgsleder i faglige spørsmål, og utvalget bestemmer selv det nærmere innholdet i sekretariatets oppgaver. Foruten sekretariatsleder har utvalget i deler av denne perioden hatt to rådgivere i sekretariatet, og tilgang til nødvendige IKT-, kontor- og støttefunksjoner hos SRF. Sekretariatsleder i utvalget er jurist Katrine Kleiven Mentzoni. Jurist Benjamin Hunt og teknolog Kjetil Mølnvik er utvalgets rådgivere og konsulent Melissa Gamble Thorud har også bistått ved behov.

Utvalgsleder professor Asbjørn Strandbakken

Sivilingeniør Frank Stien

Advokat Trine Buttingsrud Mathiesen

Advokat Karoline Henriksen

Tingrettsdommer Brynjulf Moe

Sekretariatsleder Katrine Kleiven Mentzoni

Advokat Charlotte Marie Ringkjøb

Rådgiver i sekretariatet Benjamin Hunt

Rådgiver i sekretariatet Kjetil Mølnevik

KK-utvalgets
arbeidsmetode

KK-utvalget gjennomgår årlig alle saker der politiet har benyttet henholdsvis kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning. Sakene er først innberettet til Riksadvokatembetet, som igjen oversender alle saker til utvalget.

KK-utvalgets kontroll av politiets / påtalemyndighetens bruk av skjulte etterforskningsmetoder utføres i stor grad parallelt med pågående etterforskning i alvorlige straffesaker i Norge. Dette gjør sakene svært sensitive, og informasjonslekkasjer kan få alvorlige konsekvenser for politiets etterforskning og for samfunnets kriminalitetsbekjempelse. Dokumentene er i hovedsak gradert strengt fortrolig etter beskyttelsesinstruksen § 2. I instruksen § 7 er det lagt til grunn at det bare skal gis tilgang til graderte dokumenter i den grad vedkommende har tjenstlige behov. Hvem dette omfatter, defineres og besluttes av utvalget. I dialog med riksadvokaten er det lagt til grunn at dette kun omfatter utvalget og sekretariatet.

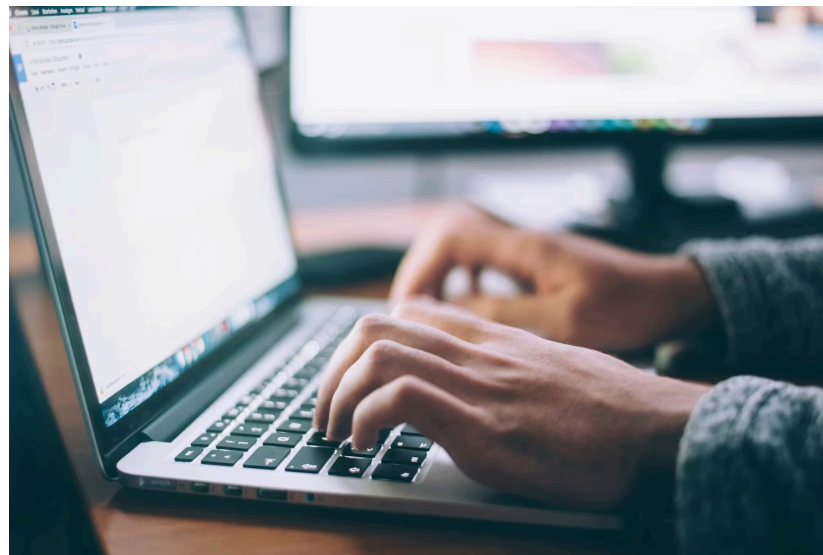
KK-utvalget kan, i medhold av kommunikasjonskontrollforskriften, av eget tiltak ta opp ethvert forhold knyttet til politi- og påtalemyndighetens bruk av skjulte metoder som det finner grunn til å behandle.

KK-utvalget legger til grunn en risikobasert kontrollmetodikk i sitt arbeid, både ved valg av hvilke forhold som skal kontrolleres og ved fastsettelsen av det nærmere innholdet av kontrollen i den enkelte sak.

Innenfor sitt kontrollområde er KK-utvalget gitt *påleggskompetanse* etter politiregisterloven § 16, jf. kommunikasjonskontrollforskriften § 14 tredje ledd og politiregisterloven § 60. For øvrige forhold etter politiregisterloven kan utvalget gi anmerkninger. Der utvalget konstaterer brudd på det regelverket som gjelder for politiets bruk av disse skjulte metodene, vil utvalget fremme kritikk til det aktuelle politidistrikt. Slik kritikk gis uavhengig av om bruddet er forsettlig, uaktsomt eller skyldes systemfeil.

En effektiv risikobasert kontrollmetodikk forutsetter at KK-utvalget og sekretariatet har tilstrekkelig kompetanse og innsikt i den praktiske gjennomføringen av kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning i politidistriktene. Kontrolloppdraget er kompetansekrevenende, både juridisk og teknisk. Utvalget og sekretariatet bruker derfor betydelige ressurser på kompetanseutvikling. Dette skjer blant annet gjennom møter med systemforvaltere og andre fagansvarlige for datasystemer som benyttes i forbindelse med skjulte metoder, bruk av eksterne foredragsholdere, kontakt med akademiske miljøer og deltakelse i relevante faglige fora.

KK-utvalget vurderer jevnlig om kontrollmetodikken og kontrollens innretning er egnet til å ivareta utvalgets mandat. I 2025 har utvalget og sekretariatet videreutviklet den tekniske kontrollmetodikken. Politiet er varslet om at det må påregnes en mer omfattende teknisk kontroll fremover. Responsen har vært positiv. Utviklingen av den tekniske kontrollen omtales nærmere under kapitlet «Teknisk kontroll».

Evaluering av KK-utvalget

I 2016 ba Stortinget om at regjeringen evaluerte KK-utvalget 3–5 år etter de nye reglene om skjulte tvangsmidler trådte i kraft^[1]. Dette er ennå ikke gjennomført. Utvalget har ved flere anledninger overfor Justis- og beredskapsdepartementet (departementet) vist til at en slik evaluering bør gjennomføres, og samtidig påpekt at en slik evaluering bør inneholde en vurdering av om KK-utvalgets mandat bør utvides. Høsten 2025 besluttet departementet at en slik evaluering skal gjennomføres, og ba 9. oktober 2025 om at utvalget utarbeidet utkast til mandat for en slik ekstern evaluering^[2]. Utvalget oversendte en redegjørelse til departementet 27. oktober 2025^[3].

I oversendelsen til departementet anbefalte KK-utvalget at følgende forhold blir inkludert i evalueringen:

- KK-utvalgets kontrollvirksomhet
- KK-utvalgets mandat
- Regulering av og kontroll med øvrig skjult metodebruk – lovfestet og ulovfestede
- KK-utvalgets organisering og ressursituasjon, herunder sekretariatet

I det følgende gjengis hovedpunktene fra redegjørelsen til departementet:

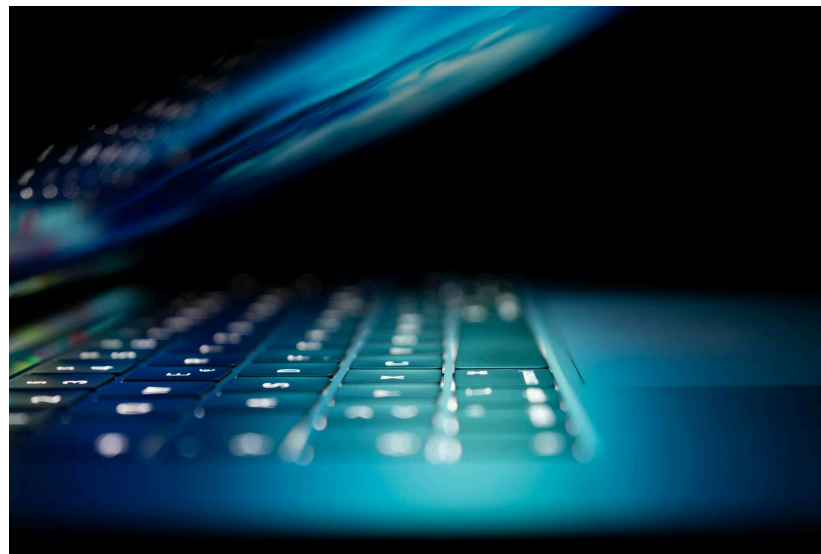
KK-utvalgets utvikling

KK-utvalget ble opprettet i 1985 under betegnelsen «Kontrollutvalget for telefonavlytting i narkotikasaker». Siden opprettelsen har det skjedd en betydelig rettslig og teknologisk utvikling som har utvidet adgangen til bruk av skjulte tvangsmidler i flere typer straffesaker. Samtidig er rammene for bruk av overskuddsinformasjon som er innhentet ved bruk av disse skjulte metodene blitt utvidet.

KK-utvalget har siden 2017 hatt følgende organisatoriske endringer:

- I 2017 fikk utvalget et fast sekretariat og det ble administrativt plassert i SRF. Ansatte i sekretariatet har variert noe, men i dag består sekretariatet av to jurister og en teknolog
- I 2018 ble utvalget styrket med to teknologer (et medlem og et varamedlem)
- I 2019 økte antall faste medlemmer fra tre til seks personer
- I 2024 ble det ansatt en teknolog i sekretariatet

Dette har vært nødvendig for å ivareta en rettssikker og effektiv kontroll med politiets bruk av skjulte metoder.

KK-utvalgets mandat og kontrollutøvelse

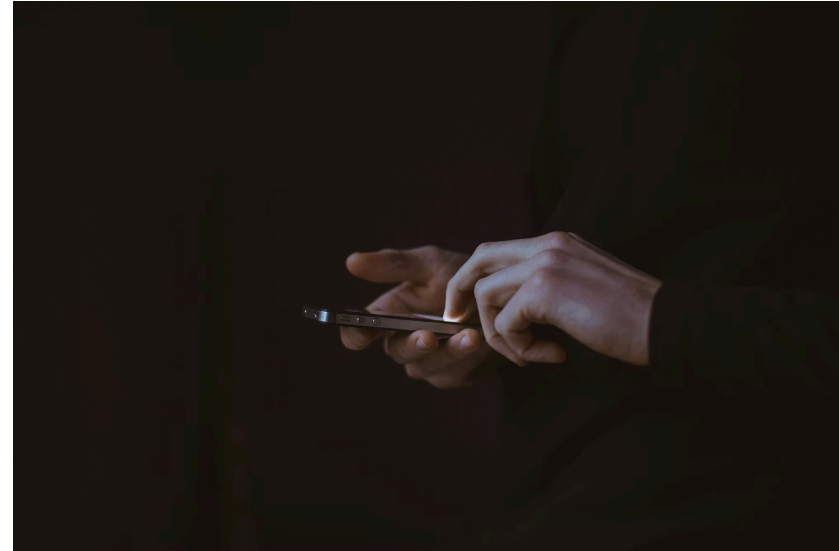
KK-utvalget skal utøve sin kontrollvirksomhet slik at formålene bak kontrollordningen realiseres innenfor de rammer og fullmakter som følger av lovgivningen. Den teknologiske utviklingen, særlig økt bruk av krypterte kommunikasjonsplattformer i kriminelle miljøer, har vesentlig endret både politiets etterforskningsmetoder og forutsetningene for en effektiv kontroll. Dette innebærer at utvalget og dets sekretariat må besitte oppdatert og tilstrekkelig teknologisk kompetanse for å kunne forstå metodebruken og sikre reell etterprøvnbarhet.

KK-utvalget erfarer at politiet i økende grad anvender en kombinasjon av lovfestede og ulovfestede metoder, enten i kombinasjon og/eller sekvensielt, for å oppnå tilgang til informasjon. Bakgrunnen er blant annet at tradisjonell kommunikasjonskontroll ofte har redusert nytteverdi når kriminelle bruker krypterte tjenester. En slik sammensatt metodebruk reiser komplekse rettslige spørsmål, særlig knyttet til forholdsmessighetsvurderingene.

Den raske teknologiutviklingen medfører videre at nye digitale verktøy og systemer tas i bruk av politiet før KK-utvalget har opparbeidet nødvendig kontrollstrategi. For å sikre forsvarlig kontroll og ivaretagelse av rettssikkerhetsgarantier, mener utvalget at det bør involveres tidligere i prosesser knyttet til utvikling, testing og implementering av nye teknologiske løsninger, inkludert bruk av kunstig intelligens, nye programvare og maskinlæring.

Internasjonalt politisamarbeid utgjør også en stadig viktigere del av politiets arbeid. Dette følger av økt grenseoverskridende kriminalitet og digitalisering. KK-utvalget har erfart at innsynet i metodebruk kan bli begrenset, blant annet på grunn av krav om hemmelighold fra utenlandske samarbeidspartnere og hensynet til metodevern. Høyesterett har i HR-2021-1336-U og HR-2021-1339-U fastslått at siktedes rett til innsyn ikke nødvendigvis gjelder på alle stadier av saken, og åpner for bruk av sammenfatninger av informasjon i tidlige faser. Videre oppstiller HR-2022-1314-A (EncroChat) tre kumulative vilkår for bruk av utenlandsk innhentet bevismateriale: (i) lovlig innhenting etter det aktuelle lands rett, (ii) tiltaltes rett til innsyn, og (iii) at innhenting ikke strider mot grunnleggende norske rettsprinsipper. Disse avgjørelsene tydeliggjør rettslige rammer, men synliggjør også begrensninger i kontrollmuligheten på etterforskningsstadiet. Begrenset innsyn i internasjonalt politisamarbeid utfordrer utvalgets evne til å kontrollere at metodebruken er i samsvar med norsk rett og ikke strider mot grunnleggende norske rettsprinsipper. Dette reiser spørsmål om rettssikkerhet og nasjonal kontroll med inngrep i borgernes privatliv.

KK-utvalget har også fremhevet at dagens kontroll av metodebruken i stor grad er dokumentbasert og etterfølgende, noe som innebærer en viss grad av tillitsbasert kontroll med begrenset verifikasjonsmulighet. En utvikling i retning av mer teknisk og systembasert kontroll, med direkte inspeksjon av systemer og analyse av data og logger, anses nødvendig for å styrke kontrollens legitimitet og effektivitet. En slik kontrollform kan avdekke avvik og regelbrudd som ikke fanges opp gjennom dagens kontrollregime. Videre kan det synliggjøre såkalt «best-practice» som utvalget kan ha nytte av i sitt kontrollarbeid.

Manglende helhet i regelverk og behov for utvidet kontroll

KK-utvalget har over tid påpekt at regelverket for kontroll av politiets bruk av skjulte tvangsmidler fremstår fragmentert og preget av manglende helhetlig systemforståelse. Utvalgets mandat er begrenset til etterkontroll av enkelte former for skjult og forebyggende tvangsmiddelbruk, mens andre sammenlignbare og til dels like inngripende metoder, faller utenfor kontrollordningen.

Blant de metodene som ikke omfattes av KK-utvalgets kontroll, er flere lovfestede skjulte tvangsmidler, herunder hemmelig ransaking (straffeprosessloven § 200 a), skjult kameraovervåkning (straffeprosessloven § 202 a) og skjult teknisk sporing (straffeprosessloven §§ 202 b og c). Disse metodene er underlagt domstolskontroll på beslutningstidspunktet, men mangler etterfølgende uavhengig kontroll med den faktiske bruken. Tilsvarende gjelder skjult tvangsmiddelbruk med hjemmel i nødrett ved redningsformål.

Videre faller ulovfestede skjulte metoder som spaning, undercovervirksomhet, infiltrasjon, provokasjon, informantbehandling og kontrollert leveranse utenfor både domstolskontrollen og KK-utvalgets kontroll. Beslutninger om slik metodebruk treffes av politiet og påtalemyndigheten, og kontrollen utøves i praksis av Riksadvokatembetet. Dette reiser prinsipielle rettssikkerhetsutfordringer. Særlig i lys av legalitetsprinsippet, ettersom metodebruken i enkelte tilfeller kan innebære betydelige inngrep i den private sfære uten at det foreligger særskilt lovhjemmel. Forholdsmessighetsvurderingen kan også være vanskelig å vurdere når utvalget ikke har kunnskap om den totale bruk av tvangsmidler mot enkeltpersoner.

KK-utvalget har fremhevet at både lovfestede og ulovfestede metoder i praksis kan være like inngripende som de metodene som i dag er underlagt utvalgets kontroll. Eksempler fra praksis, herunder den såkalte «Aslak-saken», som ble kjent gjennom avisoppslag, illustrerer både risikoen for integritetskrenkelses og behovet for styrket kontroll^[4]. Utviklingen i kriminalitetsbildet, med økt bruk av skjulte metoder, underbygger ytterligere et forsterket behov for en mer helhetlig og effektiv kontrollordning.

På et område preget av lav grad av transparens og høy risiko for inngrep i grunnleggende rettigheter, er betydningen av uavhengig kontroll viktig. KK-utvalget er oppnevnt for å føre kontroll med de mest inngripende skjulte etterforskningsmetodene på vegne av samfunnet, men dagens regelverk innebærer at denne kontrollfunksjonen ikke kan utøves overfor andre, og kanskje vel så inngripende skjulte metoder.

På denne bakgrunn har KK-utvalget anbefalt at det etableres en egen lov som regulerer kontrollvirksomheten, etter modell av EOS-kontrollloven, med sikte på å sikre en helhetlig

regulering og kontroll av metodebruken. Utvalget anbefaler at all skjult metodebruk, både lovfestet og ulovfestet, omfattes av KK-utvalgets kontrollmandat.

Inntil en slik lov eventuelt vedtas, er det foreslått at utvalgets mandat i straffeprosessloven § 216 h utvides til å omfatte all lovfestet skjult metodebruk, samt at det etableres tilsvarende kontroll med metodebruk hjemlet i nødrett. For ulovfestede metoder kan dette reguleres i forskrift med hjemmel i straffeprosessloven § 62, slik at både bruk og kontroll av disse metodene underlegges rettslige rammer og kontroll.

KK-utvalget og sekretariatets organisering og administrative plassering

KK-utvalget ønsker å adressere utvalgets og sekretariatets organisering og administrative plassering.

I årsrapporten for 2024 uttalte utvalgsleder Asbjørn Strandbakken:

«KK-utvalget har vært godt tjent med tilknytningen til SRF. Det kan likevel være grunn til å vurdere om et så vidt spesialisert og uavhengig kontrollorgan med strenge krav til fortrolighet, også administrativt bør organiseres som en uavhengig organisatorisk enhet, og ikke i et direktorat underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Utvalgets og sekretariatets oppgaver har ikke samme karakter med de øvrige oppgavene Sivilrettsforvaltningen ivaretar, og det er viktig å sikre utvalgets og sekretariatets uavhengighet og integritet».

Etter KK-utvalgets vurdering er tiden moden for å vurdere om utvalget og sekretariatet bør organiseres på en annen måte.

KK-utvalget behandler som nevnt saker som er gradert strengt fortrolig etter beskyttelsesinstruksen. Instruksen legger tydelige begrensninger på innsyn og behandling av dokumentene. Dette er ufravikelige krav som utvalget og sekretariatet må overholde. Sekretariatet skal bidra til kontinuiteten i utvalgets arbeid uavhengig av medlemmers oppnevningsperiode. Det er derfor viktig at sekretariatet har en organisasjonsmodell som ivaretar kontrollfunksjonen og samfunnsoppdraget og de krav som medfølger, samt at det sikres tilstrekkelige ressurser i sekretariatet. Slik sekretariatet er organisert i dag har de for lite ressurser. Videre utfordres utvalgets uavhengighet av å være administrativt plassert i et underliggende direktorat til Justis- og beredskapsdepartementet.

KK-utvalget forventer at evalueringen gis prioritet av Justis- og beredskapsdepartementet i 2026, og ser frem til en grundig og effektiv prosess.

Fotnoter for evaluering av kk-utvalget

- 1 Stortingets anmodningsvedtak nr. 808 og 809, 8. juni 2016.
- 2 Evaluering av Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll, departementets ref. 25/2719 - GRK
- 3 Oppfølging av stortingsvedtak nr. 808 og nr. 809 - evaluering av Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll, KK-utvalgets ref. 25/2977
- 4 Se blant annet artiklene «Politiagenten» i VG (<https://www.vg.no/spesial/2024/politiagenten/>), «Ny rapport: Politiets hemmelige agenter bør kontrolleres» i VG (<https://www.vg.no/nyheter/i/4B9L9G/ny-rapport-politiets-hemmelige-agenter-boer-kontrolleres>) og utvalgsleder og sekretariatsleders artikkel i Rett24 «Politiets undercovervirksomhet krever klarere regulering» (<https://rett24.no/articles/politiets-undercovervirksomhet-krever-klarere-regulering>).

Aktivitet 2025

Det ble avholdt ti utvalgsmøter i 2025. Videre har KK-utvalget gjennomført tre stedlige kontroller hos politidistriktene Finnmark, Innlandet og Sør-Vest. I tillegg ble det gjennomført en todagers kontroll hos Kripas.

I 2025 har KK-utvalget videre initiert og gjennomført:

- Møte med Politihøgskolen (PHS), blant annet om den nye studieplanen for skjulte metoder.
- En intern strategisamling.
- Et fagmøte med EOS-utvalgets sekretariat. I møtet ble EOS-utvalgets tekniske kontrollmetodikk presentert.
- Et fagmøte med amanuensis Bjørn Aslak Juliussen. I møtet fikk utvalget og sekretariatet en gjennomgang av personvernlovgivning, regelverk for cybersikkerhet og regulering av kunstig intelligens.
- Dialogmøte med teletilbyderne Lyse Tele (ICE), Telia og Telenor.
- Dialogmøte med EOS-utvalget.
- Dialogmøte med Riksadvokaten.

Deler av KK-utvalget og sekretariatet har også deltatt på den Europeiske politikongressen i Berlin.

Foruten gjennomgang og oppfølging av politidistriktenes rapportering, har KK-utvalget planlagt kontroller, utarbeidet kontrollrapporter, arbeidet med å videreutvikle en dynamisk kontrollstrategi, arbeidet med regelverksarbeid, samt arbeidet utadrettet og behandlet klage- og innsynssaker.

KK-utvalget har i 2025 også uttalt seg i følgende saker:

- [Artikkel i VG «Ny rapport: Politiets hemmelige agenter bør kontrolleres».](#)
- [Artikkel i Rett24 «Politiets undercovervirksomhet krever klarere regulering», skrevet av utvalgsleder og sekretariatsleder.](#)
- [Høring om utlevering av IP-data til forebygging av alvorlig kriminalitet.](#)
- Høring om utkast til forskrift om klagenemnd for elektronisk kommunikasjon^[1].

- [Høring om domstolens funksjonsevne i ekstraordinære situasjoner \(beredskapshjemler\).](#)
- Lagring av overskuddsinformasjon i kriminaletterretningsregisteret^[2].
- Utlevering av tvilling-SIM og beslag av telefonnummer^[3].
- Deling av informasjon fra skjult metodebruk med barnevernet.

Flere av disse sakene vil gjennomgås i årsrapporten.

Fotnoter for aktivitet 2025

- 1 Høringen ble avgitt i høringsportalen, men ikke registrert i systemet hos Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Høringssvaret vil likevel publiseres i årsrapporten for de som måtte ha interesse av å lese høringen, KK-utvalgets ref. 25/8395
- 2 Behandling i kriminaletterretningsregisteret av opplysninger innhentet ved bruk av skjulte tvangsmidler, KK-utvalgets ref. 24/15151
- 3 Tvilling-SIM og beslag av telefonnummer, KK-utvalgets ref. 25/5427

Underretning og klage

Tillatelse til politiets bruk av skjulte tvangsmidler i den enkelte sak gis av domstolen, som vurderer om vilkårene er oppfylt. I de tilfeller hvor påtalemyndigheten har brukt sin hastekompetanse, skal retten i etterkant vurdere om beslutningen skal godkjennes.

Det skal oppnevnes en offentlig advokat etter straffeprosessloven § 100 a i enhver sak. Advokaten skal ivareta den mistenktes og allmennhetens interesser i saken. Den mistenkte blir ikke orientert om at advokat er oppnevnt.

Enkeltpersoner eller organisasjoner kan be om at KK-utvalget kontrollerer om opplysninger om vedkommende er behandlet i samsvar med straffeprosessloven, politiregisterloven og kommunikasjonskontrollforskriften. Dette gjelder opplysninger som stammer fra kommunikasjonskontroll, romavlytting eller dataavlesning. Utvalget mottar slike forespørsler i form av klager eller som begjæring om underretning.

Som hovedregel skal den mistenkte og den som har rådighet over kommunikasjonsanlegget, lokalet eller datasystemet som har vært utsatt for politiets skjulte etterforskning, få varsel (underretning) fra politiet om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning når den er avsluttet. Domstolen kan likevel godkjenne at slik underretning utsettes og i enkelte tilfeller unnlates. Enhver kan også be KK-utvalget om underretning. Utvalgets underretning vil være basert på en forespørsel til riksadvokaten, som undersøker om det er registrert at det er gjennomført kommunikasjonskontroll, romavlytting eller dataavlesning mot vedkommende. Dersom det er foretatt en slik registrering, vil utvalget gjøre ytterligere undersøkelser ved det aktuelle politidistriktet som har gjennomført metodebruken.

Påtalemyndigheten kan be om at domstolen avsier kjennelse om utsatt eller unnlatt underretning. KK-utvalget kan ikke avkreftede overfor noen om de har vært underlagt skjult metodebruk. Utvalgets tilbakemelding vil derfor enten bestå i et svar som bekrefter at det er registrert bruk av skjulte metoder på vedkommende, eller at man har undersøkt og ikke funnet kritikkverdige forhold. Dersom vedkommende ønsker innsyn i den skjulte metoden som har blitt benyttet, må henvendelsen rettes til det aktuelle politidistriktet.

KK-utvalget mottok ni begjæring om underretning i 2025. Til sammenligning mottok utvalget tretten begjæring i 2024. Videre mottok utvalget to klager i 2025. Begge klagen falt utenfor utvalgets mandat og ga ikke grunnlag for videre behandling.

Teknisk kontroll

Etter at sekretariatet fikk tilført fast teknisk kompetanse, har KK-utvalget i 2025 videreutviklet kontrollmetodikken slik at det i større grad kan gjennomføres en teknisk kontroll. Målet er at utvalget skal kunne inspisere alle relevante datasystemer som politiet benytter ved bruk av skjulte etterforskningsmetoder og forstå hvordan de fungerer.

Utviklingen av teknisk kontroll har skjedd stegvis og på flere, parallelle områder. Arbeidet har i oppstartsfasen vært rettet mot å identifisere hvilke datasystemer som er relevante for utvalgets kontrollarbeid, og å avklare hvem som besitter nøkkelkompetanse i og rundt systemene. Kontrollaktiviteten har i denne fasen i stor grad vært knyttet til introduksjon og opparbeidelse av forståelse, heller enn til fullstendig kontroll av de digitale systemene som benyttes i forbindelse med skjulte etterforskningsmetoder. Videre har KK-utvalget arbeidet med å utvikle metoder og praksis for hvilke data det er relevant å be om og hvilke «spøringer» systemene kan besvare.

En viktig del av arbeidet har også vært knyttet til databehandling og hvilket format dataene skal rapporteres i. KK-utvalget har sett behov for å motta data i et filformat som muliggjør gjennomgang av materialet mer effektivt og presist, enn ved lesing av rapporter i PDF-format. Parallelt har det vært arbeidet med interne løsninger som kan støtte saksgjennomgangen, blant annet ved å visualisere data før den tradisjonelle dokumentgjennomgangen foretas.

Tidligere gikk det mye tid til manuell verifikasjon av saksdata. En del av utviklingsarbeidet har derfor vært rettet mot å redusere repetitive oppgaver ved hjelp av mer automatiserte prosesser. Teknisk kontroll skal ikke erstatte den juridiske og dokumentbaserte kontrollen, men styrke og understøtte den ved å gi et bedre faktisk grunnlag for kontrollen.

På de stedlige kontrollene har teknisk kontroll så langt særlig vært rettet mot verifikasjon av innrapportert aktivitet. Et sentralt spørsmål har vært om rapporterte data faktisk samsvarer med det som er gjennomført i politiets datasystemer. I 2025 har utvalget blant annet gjennomført verifikasjon av at sletting av slettepliktig informasjon / materiale faktisk er gjennomført. Dette ga utvalget et mer selvstendig grunnlag for kontrollen og synliggjorde den praktiske verdien av teknisk verifikasjon ved stedlig kontroll.

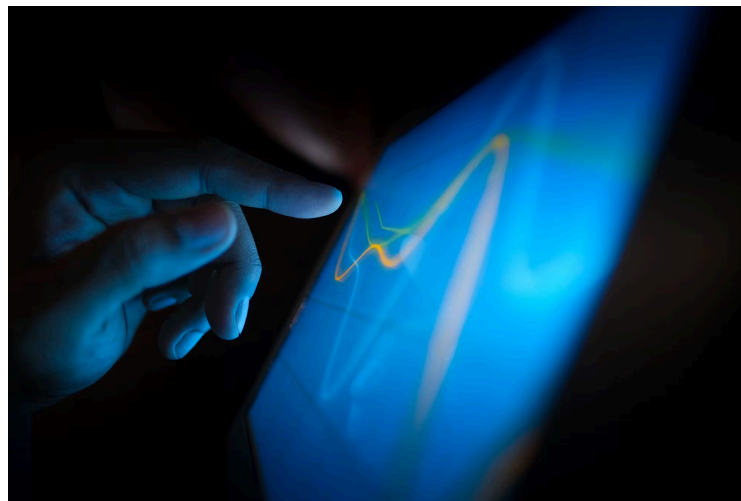
Den tekniske kontrollen vil generelt rette seg mot logger og metadata. Dette omfatter både logger som føres av politiet og logger som genereres automatisk av systemene. Teknisk kontroll kan på denne måten bidra til å belyse hvem som fører logger, hvem som foretar operasjoner i systemene og om det er samsvar mellom de opplysningene utvalget mottar og de faktiske handlingene som kan spores i systemene. Teknisk kontroll utvider på

denne måten både kontrollens faktiske grunnlag og utvalgets forståelse av hvordan systemene anvendes i praksis.

KK-utvalget har erfart at utviklingen av teknisk kontroll krever en løpende dialog med politiet og systemforvalterne. Det må fortløpende foretas prioriteringer av hvilke logger og tilganger som skal gjennomgås. Slike prioriteringer må foretas i dialog med politiet.

KK-utvalget opplever at politiet både er lydhør og besvarer utvalgets ønsker om logger, tilganger og tekniske avklaringer. Samtidig har utvalget erfart at politiets systemer i stor grad er gamle og ikke tilpasset en ekstern kontroll. Det finnes derfor ikke en integrert løsning som gir utvalget den tilgangen som en slik kontrollmetodikk ideelt sett forutsetter. Arbeidet må utvikles innenfor de rammene systemene setter, og i tett samarbeid med det fagmiljøet som forvalter dem. Dette understreker også at kontrollmetodikken må utvikles gradvis. Politiet er i prosess med å oppgradere sine datasystemer. Utvalget forventer at nye systemer kan gi bedre funksjonalitet for ekstern kontroll. Dette vil utvalget følge opp.

Etter KK-utvalgets syn er teknisk kontroll viktig både for legitimiteten til politiets bruk av skjulte etterforskningsmetoder og for at utvalget skal kunne foreta en reell kontroll. Muligheten til å verifisere innrapportert aktivitet gir et bedre grunnlag for å vurdere om regelverket etterleves i praksis. Samtidig kan det være nyttig også for politiet at utvalget har kapasitet til å foreta slike undersøkelser. Teknisk kontroll er fortsatt i en oppbyggingsfase, men erfaringene fra 2025 viser at kontrollformen allerede har styrket utvalgets arbeid og gitt stedlig kontroll et mer presist og reelt grunnlag for gjennomføringen av kontrollen.

Dataavlesning

Den skjulte etterforskningsmetoden dataavlesning gir politiet adgang til å avlese ikke offentlige tilgjengelige opplysninger i et datasystem, og kan omfatte både kommunikasjon, elektronisk lagrede data og andre opplysninger om bruk av systemet eller en brukerkonto. Dataavlesning kan gjennomføres ved hjelp av tekniske innretninger, dataprogram eller på annen måte. Hvordan metoden faktisk benyttes, vil avhenge både av de rettslige rammene og hva som er teknologisk og operativt mulig i den enkelte sak. Politiets bruk av dataavlesning er fortsatt moderat, men har økt i 2025.

Det er den tekniske og operative gjennomføringen av dataavlesningen som dikterer hvor inngripende tvangsmidlet er. Det er derfor viktig at politiet foretar tilstrekkelige risiko- og forholdsmessighetsvurderinger før metoden tas i bruk. Videre må beslutningstakerne (domstolene) få et bredere informasjonsgrunnlag for sine beslutninger. Det er spesielt viktig at domstolene, før det fattes beslutning om å gi tillatelse til dataavlesning, får en presis redegjørelse for hvordan tiltaket er tenkt gjennomført, hvilke risikofaktorer som knytter seg til gjennomføringen og hvilken nytteverdi metodebruken vil ha for etterforskningen. Ved vedvarende bruk må også forholdsmessigheten i metodebruken konkret begrunnes.

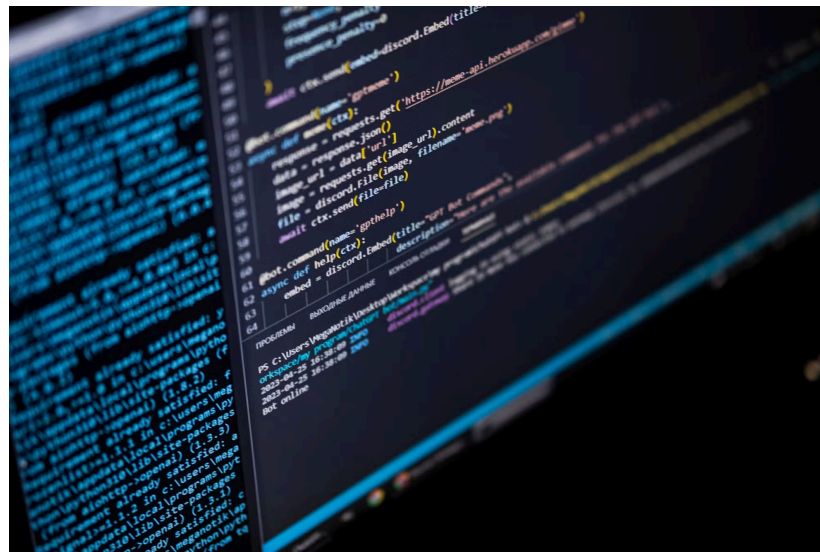
KK-utvalget kontrollerer politiets bruk av dataavlesning gjennom stedlige kontroll, oppfølging av enkeltsaker, gjennomgang av rutiner mv. Kontrollen viser at det er høy kompetanse på feltet i enkelte deler av politiet, men at den tyngste kompetansen ligger hos Kripos. Etter at Kripos i 2022 fikk nasjonalt bistandsansvar for dataavlesning, gjennomfører Kripos all dataavlesning for distriktene. Utvalget mener at det er hensiktsmessig at Kripos har rollen som nasjonalt kompetanse- og bistandssenter på dette området. På et fagfelt som er teknologisk krevende, rettslig komplekst og som representerer en inngripende metode for den som blir omfattet av slik etterforskning, er det både naturlig og nødvendig at et sentralt fagmiljø ivaretar en slik funksjon.

Ansvar for beslutning om, og gjennomføring av dataavlesning i den enkelte sak, inkludert de påtalemessige beslutningene, ligger fortsatt hos hvert politidistrikt. Det er derfor en forutsetning for forsvarlig metodebruk at det finnes tilstrekkelig «bestillerkompetanse» i politidistriktene. Med «bestillerkompetanse» sikter KK-utvalget ikke bare til kunnskap om når det kan være aktuelt å be om bistand til dataavlesning, men også til en bredere forståelse for når metoden er godt egnet, og hvilke vilkår som må være oppfylt.

KK-utvalget erfarer at flere politidistrikt opplever at bruken av dataavlesning er arbeidskrevende. Vurderinger må foretas konkret ut fra sakstype, lokale ressurser, kompetanse og organisering. Enkelte distrikter viser også til kapasitetsutfordringer hos Kripos, og flere distrikter ønsker økt bruk av dataavlesning i etterforskningen.

Etter KK-utvalgets syn er det fortsatt behov for kompetanseutvikling. Når teknologien på området utvikler seg raskt, og fagmiljøene er små, er det avgjørende at kompetanse deles, forankres og videreføres på en systematisk måte. God kompetanse om dataavlesning, både nasjonalt og lokalt, er viktig for å sikre at metodebruken vurderes, gjennomføres og følges opp på en forsvarlig måte.

KK-utvalget har tidligere vært av den oppfatning at enkelte politidistrikter ikke har tilstrekkelig «bestillerkompetanse», verken når det gjelder forståelsen av metoden eller hvilken bistand som kan etterspørres fra nasjonale ressurser. Utvalget ser nå en dreining. Flere politidistrikt benytter dataavlesning i etterforskningen, og har rapportert om at metoden kan gi gode resultater. Samtidig ser utvalget at politiet benytter flere metoder i kombinasjon og/eller suksessivt når én metode alene gir begrenset informasjon. I et kriminalitetsbekjempende perspektiv er dette forståelig. Samtidig er det viktig at politiet er bevisst på at den totale metodebruken begrenses mest mulig.

Statistikk

Riksadvokatens årsberetning viser omfanget av skjulte tvangsmidler i form av kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning som ble benyttet i 2025. Samtlige tall, informasjon og analyser i denne oversikten er hentet fra Riksadvokatembetets årsrapport for 2025.

KOMMUNIKASJONSKONTROLL (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 A OG 216 B)

Tabell 1

År	Antall saker	Personer underlagt kommunikasjonskontroll	Antall kommunikasjonsanlegg
2025	139	270	555
2024	128	247	608
2023	138	272	604
2022	96	200	454
2021	93	199	524
2020	119	237	635
2019	137	359	626
2018	130	276	586

IMSI-CATCHER (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 B ANNET LEDD BOKSTAV C)

Påtalemyndigheten har i 49 saker fått rettens ettergodkjenning og/eller tillatelse en eller flere ganger til å bruke teknisk utstyr (IMSI-catcher) for identifisering og/eller lokalisering av kommunikasjonsanlegg, jf. straffeprosessloven § 216 b annet ledd bokstav c. I mange av sakene er ikke kontrollen iverksatt.

INNSTILLE/AVBRYTE ELLER STENGE KOMMUNIKASJONSANLEGG OG SKJULTE SIGNALER (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 B ANNET LEDD BOKSTAV A, B OG E)

Det er i 2025 innberettet to saker der påtalemyndigheten fikk rettens tillatelse til å innstille eller avbryte kommunikasjonsanlegg etter straffeprosessloven § 216 b annet ledd bokstav a, eller stenging etter § 216 b annet ledd bokstav b.

Det er innberettet 73 saker om tillatelse til bruk av skjulte signaler etter straffeprosessloven § 216 b annet ledd bokstav e, i tillegg til avlytting og innhenting av trafikkdata.

KOMMUNIKASJONSANLEGG TILGJENGELIG FOR ET STØRRE ANTALL PERSONER (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 C ANNET LEDD)

Det er ikke innrapportert om kontroll av kommunikasjonsanlegg tilgjengelig for et

større antall personer, jf. straffeprosessloven § 216 c annet ledd.

ANKER

Oppnevnt advokat (straffeprosessloven § 100 a) eller påtalemyndigheten har anket tingrettens tillatelser i 13 saker/kjennelser. Noen av ankene har helt eller delvis ført fram.

AVSLÅTTE BEGJÆRINGER

Det er for 2025 innrapportert 10 saker hvor retten avslo påtalemyndighetens begjæring om kommunikasjonskontroll eller utsatt og unnlatt underretning. Om lag halvparten ble anket enten av påtalemyndigheten eller oppnevnt advokat.

HASTEKOMPETANSE (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 D FØRSTE LEDD)

I 2025 ble det iverksatt kommunikasjonskontroll av 189 kommunikasjonsanlegg etter bruk av hastekompetanse. Disse fordelte seg på 57 av i alt 139 saker (41 %). Det er bare bruk av hastekompetanse for iverksetting av kommunikasjonskontroll nevnt i §§ 216 a og 216 annet ledd bokstav d som er medregnet her. I tillegg er hastekompetanse benyttet til lokalisering eller identifisering med IMSI-catcher (bokstav c) og til bruk av skjulte signaler (bokstav e) i noen saker dette året.

I 2025 har retten med få unntak godkjent bruk av hastekompetanse.

TYPE KRIMINALITET

I 2025 var narkotikakriminalitet sakstypen i ca. 43 % av sakene, mens resterende saker, ca. 57 %, dreide seg om annen alvorlig kriminalitet, herunder blant annet:

- drap og drapsforsøk
- drapsforbund
- grov mishandling i nære relasjoner
- voldtekt
- grov voldtekt av barn under 14 år
- frihetsberøvelse
- grov omsorgsunndragelse
- grove trusler
- grov kroppsskade
- grovt ran
- grovt heleri
- grov hvitvasking
- grovt skadeverk
- fremkalling av fare for allmennheten
- grovt bedrageri
- grov korrupsjon

I mange av sakene omfattet mistanken også at det straffbare forholdet ble utøvd i en organisert kriminell gruppe, jf. straffeloven § 79 bokstav c.

RESULTATOPPNÅELSE:

Det følger av Riksadvokatembetets årsrapport at bruk av kommunikasjonskontroll i ca. 76 % av sakene har hatt betydning for resultater eller nytteverdi i form av pågripelser, beslag og/eller informasjon av bevis- eller etterforskningsmessig verdi.

Avlytting og annen kommunikasjonskontroll har gitt informasjon som har vært avgjørende for, eller medvirket til, gjennombrudd i etterforskningen, vært av bevismessig betydning eller av betydning for det videre etterforskningsarbeidet.

Kontrollen har videre bidratt til identifisering, lokalisering og pågrepelse av mistenkte personer i flere saker. I en del saker hvor det ikke meldes om nytteverdi, har årsakene vært at mistenkte ble pågrepet før kontroll ble iverksatt eller at telefonene ikke har vært i bruk eller kun i bruk gjennom krypterte applikasjoner.

NØDRETT (STRAFFELOVEN § 17)

Riksadvokaten har pålagt distriktene å innberette bruk av kommunikasjonskontroll med hjemmel i nødrett som brukes i etterforskingssporet, jf. RA-2009-584-1.

I 2025 er det innberettet 14 saker hvor kommunikasjonskontroll (avlytting og/eller annenkommunikasjonskontroll) har vært iverksatt med hjemmel i nødrett (i samsvar med vilkårene i straffeloven § 17) i etterforskingssporet.

ROMAVLYTTING (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 M)

Tabell 2

År	Antall saker	Antall mistenkte
2025	13	27
2024	16	33
2023	15	33
2022	9	16
2021	9	21
2020	14	32
2019	10	26
2018	12	19

DATAAVLESNING (STRAFFEPROSESSLOVEN § 216 O)

Tabell 3

År	Antall saker
2025	32
2024	14
2023	9
2022	4
2021	0
2020	7
2019	5
2018	7

Unnlatt underretning

Som følge av anmodningsvedtak av Stortinget 8. juni 2016, har Justis- og beredskapsdepartementet i brev 30. august 2017 bedt KK-utvalget å føre statistikk over antall saker med unnlatt underretning, hvilke straffebud saken gjelder, hvilke typer skjulte tvangsmidler som er tatt i bruk og begrunnelsen for den unnlatte underretningen.

Unnlatt underretning innebærer at den mistenkte ikke blir varslet om at vedkommende har vært underlagt skjulte tvangsmidler. Underretning kan ifølge staffprosessloven § 216 j tredje ledd «unnlates helt dersom saken henlegges og underretning vil være til vesentlig skade for fremtidig oppklaring av saken eller etterforskning av en annen sak om en lovovertrødelse hvor det kan besluttes utsatt underretning, eller hensynet til politiets etterforskningsmetoder eller omstendighetene for øvrig gjør det strengt nødvendig». Hvis vedkommende selv ber om underretning om hvorvidt han eller hun har vært undergitt skjulte tvangsmidler, skal det likevel tas en ny vurdering av om underretning skal gis. Dette er nærmere omtalt i kapitlet «Klage og underretning».

KK-utvalget har fått innrapportert i underkant av ti saker hvor det er gitt kjennelse om unnlatt underretning i 2025. Tvangsmidlene gjaldt både kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning. Sakene omfattet blant annet narkotika- og våpenkriminalitet og vold i nære relasjoner. Begrunnelsen for unnlatt underretning var både metodevern og omstendighetene for øvrig i saken.

KK-utvalget påpeker at innrapporteringen er begrenset til unnlatt underretning av kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning innenfor utvalgets kontrollområde. Eventuell øvrig tvangsmiddelbruk med unnlatt underretning ligger utenfor utvalgets kontrollområde og omfattes ikke av det rapporteringsregimet som er etablert.

Utvalgte tema fra 2025

1. Strategisamling

I august 2025 gjennomførte KK-utvalget en intern strategisamling i tilknytning til et ordinært utvalgsmøte. Det ble satt av to dager til samlingen for å sikre fremdrift i strategiske og metodiske spørsmål.

Hovedtemaene for samlingen var:

- Kontrollstrategi for perioden 2025–2029
- Utvikling av teknisk kontroll
- KK-utvalgets mandat og organisatoriske plassering

KK-utvalget konstaterer at flere saker preges av økt kompleksitet og mer omfattende metodebruk. For å møte denne utviklingen vil utvalget i strategiperioden 2025–2029 prioritere tiltak som styrker utvalgets arbeid og sikrer innsikt i sentrale vurderinger og prioriteringer.

Ved stedlige kontroller i politidistriktene vil utvalget som hovedregel gjennomføre fullstendige kontroller, samtidig som det vil vurderes om enkelte kontroller bør innrettes tematisk. Det vil også bli vurdert hvilken deltakelse fra utvalget som er hensiktsmessig ved de enkelte kontrollene.

Utviklingen av teknisk kontroll vil skje trinnvis. Første fase omfatter kartlegging av hvordan data håndteres i politiets systemer. Deretter vil det arbeides videre med mer målrettede tekniske kontroller basert på identifiserte risikoområder. Det vises til kapitlet «Teknisk kontroll» for nærmere omtale.

Når det gjelder mandat og organisering, besluttet utvalget å utarbeide et notat om gjeldende regelverk, identifiserte utfordringer og mulige modeller for organisering og mandat. Det vises til kapitlet «Evaluering av KK-utvalget» for nærmere redegjørelse.

2. Teknologinøytralt regelverk

KK-utvalget erfarer at bevis innhentet ved skjult metodebruk ofte er et resultat av flere samvirkende metoder anvendt i kombinasjon og/eller suksessivt. Enkelte politidistrikt har reist spørsmål om regelverket i større grad bør utformes teknologinøytralt. Et alternativ som er skissert, er en regulering hvor lovgivningen i hovedsak knytter seg til oppfyllelse av grunnvilkårene for inngrep, fremfor å spesifisere den enkelte metode som skal benyttes.

KK-utvalget har som oppgave blant annet å føre kontroll med at metodebruken er nødvendig, forholdsmessig og i samsvar med den enkeltes rettssikkerhet. Utvalget legger til grunn at politiets metodebruk må ha reell og dokumenterbar nytteverdi, samtidig som ethvert inngrep i den private sfære må ha hjemmel i lov.

KK-utvalget er av den oppfatning at en ordning hvor politiet selv kan velge metode uten nærmere spesifisering i begjæringen til retten, kan medføre en gradvis uthuling av legalitetsprinsippet og svekke forholdsmessighetskontrollen. Etter utvalgets syn bør hovedregelen fortsatt være at påtalemyndigheten må innhente rettens tillatelse, og at begjæringen inneholder en konkret angivelse av hvilke metoder som ønskes benyttet. Samtidig er det viktig at politiet ikke anmoder om bruk av flere eller mer inngripende metoder enn det som er nødvendig i den enkelte sak.

3. Nytteverdi av metodebruken

KK-utvalget skal etter kommunikasjonskontrollforskriften § 14 påse at bruken av tvangsmidler begrenses mest mulig.

Aktørene har normalt tilgang til det samlede bevismaterialet i straffesakene, mens utvalgets innsyn er begrenset til bruken av de skjulte tvangsmidlene. Dette kan gjøre det utfordrende å foreta en fullstendig vurdering av sentrale rettslige vilkår:

1. Forholdsmessighetskravet, jf. straffeprosessloven § 170 a (kravet om minst mulig inngrep)
2. Identifikasjons- og relevanskravet, jf. straffeprosessloven § 216 c (vesentlig betydning for sakens oppklaring)
3. Subsidiaritetsprinsippet (at mindre inngripende metoder skal benyttes dersom disse er tilstrekkelige)

I begjæringer til retten om godkjenning av bruk av skjulte tvangsmidler skal påtalemyndigheten redegjøre for disse vilkårene, og domstolene skal foreta en selvstendig vurdering av om vilkårene er oppfylt. Ved langvarig metodebruk foreligger det også en plikt til å redegjøre for metodebrukens nytteverdi ved anmodning om forlengelse.

KK-utvalget mener at opplysninger om nytteverdien av de skjulte metodene er viktig for at utvalget skal kunne gjennomføre sitt mandat om å påse at tvangsmiddelbruken begrenses mest mulig, jf. kommunikasjonskontrollforskriften § 14. Det er utvalgets erfaring at politiet i varierende grad foretar systematiske vurderinger av metodebrukens effekt og nytteverdi, både underveis i etterforskningen og ved avslutning av en sak. Utvalget har derfor bedt riksadvokaten om at det i kvartalsrapporteringene fra politiet til riksadvokaten og utvalget inntas en mer eksplisitt og konkret statusvurdering av nytte og fremdrift i saker hvor skjulte tvangsmidler benyttes over tid. Samme statusvurdering er anbefalt i politiets begjæringer til retten.

Dersom bruken av den skjulte metoden vedvarer over tid uten påvisbar fremdrift eller resultater, må det etter KK-utvalgets syn foretas en reell vurdering av om tiltaket skal opprettholdes, settes på pause eller avsluttes. Skjulte tvangsmidler kan ikke opprettholdes utelukkende på grunnlag av en hypotetisk eller mulig fremtidig effekt.

Enkelte politidistrikter har overfor KK-utvalget vist til at det i en pågående etterforskning kan være utfordrende løpende å vurdere konkret nytteverdi av skjulte metoder. Utvalget mener at periodiske evalueringer bør være både mulig og hensiktsmessig i alle saker. Noen politidistrikter opererer allerede med forhåndsdefinerte avbruddskriterier ved oppstart av

etterforskning. Slike prinsipielle og strukturerte vurderingskriterier fastsatt i tidlig fase kan bidra til økt bevissthet om måloppnåelse og sikre at etterforskningen kontinuerlig holdes opp mot det overordnede formålet og lovvilklårene for bruk av skjulte metoder.

4. Romavlytting

I dag følger det av straffeprosessloven § 216 m at retten ved kjennelse kan gi politiet adgang til å foreta romavlytting, det vil si hemmelig avlytting ved tekniske midler i rom, når noen med skjellig grunn mistenkes for nærmere angitte alvorlige straffbare handlinger, inkludert blant annet overtredelser av straffeloven §§ 131 og 134, § 275 samt §§ 232 annet ledd og 328, jf. § 79 bokstav c.

Romavlytting er begrenset til et utvalg lovbrudd, noe som innebærer at virkeområdet er snevrere enn for dataavlesning og øvrige former for kommunikasjonskontroll. Det er reist spørsmål fra politiet om reglene for skjult metodebruk bør harmoniseres og at inngrepsterskelen for romavlytting bør senkes.

5. Nasjonal instruks for sletting og sperring fra skjulte etterforskningsmetoder

Den 20. februar 2025 ble det fastsatt en nasjonal instruks for sletting og sperring av opplysninger innhentet ved bruk av skjulte etterforskningsmetoder^[1]. Instruksen er utarbeidet av Fagutviklingsapparatet for etterforskningsfeltet og godkjent av både Politidirektoratet og Riksadvokatembetet, og trådte i kraft 15. mars 2025.

Instruksen regulerer hvordan politiet og påtalemyndigheten skal praktisere regelverket om sletting og sperring av opplysninger innhentet gjennom kommunikasjonskontroll, romavlytting, dataavlesning, skjult kameraovervåking og kroppsnær teknisk sporing.

Instruksen redegjør for:

- definisjoner
- roller og ansvar
- krav til og fremgangsmåte for sperring og sletting

Formålet med instruksen er å sikre en enhetlig og korrekt praktisering av slette- og sperrerutinene i politidistrikter og særorganer, i samsvar med gjeldende regelverk, herunder straffeprosessloven § 216 g, politiregisterloven § 50 tredje ledd og kommunikasjonskontrollforskriften.

Instruksen gjelder ikke for saker der sletting og sperring knytter seg til materiale i saker som ble endelig avgjort før 1. februar 2021.

KK-utvalget erfarer at nasjonale instruksjer i betydelig grad bidrar til å styrke etterlevelsen av regelverket i politiet. Det erstatter også tidligere praksis hvor hvert distrikt utarbeidet egne lokale instruksjer uten felles mal, noe som ga risiko for ulik praksis og etterlevelse.

KK-utvalget vil overordnet peke på at instruksen på enkelte punkter gir begrenset konkret veiledning utover det som allerede følger av lovens vilkår, og det vil uansett fortsatt være behov for konkret kontroll med at slettepliktige opplysninger blir slettet, og dette innenfor lovens frister. Utvalget vil videre peke på at det fortsatt synes å være behov for en enhetlig nasjonal standard for hvilken informasjon som kan, og skal, lagres i slettelogger, samt en nasjonal standard eller mal for føring av slike logger, jf. at det er utvalgets vurdering at gjeldende praksis mht. loggføringen er varierende mellom de enkelte politidistriktene. Både politiet selv og utvalget har erfart at dette skaper uklarhet og utfordringer knyttet til korrekt føring. Fra et kontrollperspektiv innebærer ulik praksis også

en svekkelse av muligheten til effektiv og ensartet etterkontroll. Anbefalingene vil drøftes med riksadvokaten og relevante fagmiljøer, herunder Kripos.

Videre anbefaler KK-utvalget at det etableres rutiner for jevnlig revisjon og oppdatering av instruksen, slik at den til enhver tid reflekterer gjeldende regelverk og praksis. Utvalget mener blant annet at instruksen i dag ikke i tilstrekkelig grad regulerer håndteringen av overskuddsinformasjon.

6. Tilgang til Nasjonalt BEGRENSET plattform (NBP)

Elektronisk oppbevaring og forsendelse av dokumenter utvalget behandler er hovedsak graderte etter beskyttelsesinstruksen og skal følge sikkerhetslovens regler for BEGRENSET ved oppbevaring og forsendelse, jf. beskyttelsesinstruksen §§ 9, 10 og 12.

Dette medfører at dokumenter ikke skal lagres eller på annen måte behandles på vanlige datamaskiner/mobiltelefoner, og ikke sendes over vanlig e-post. Det kan heller ikke gjennomføres digitale møter på ugraderte kanaler. Inntil nå har dette medført at mye av den løpende faglige samhandlingen mellom utvalget og sekretariatet krever fysisk tilstedeværelse, noe som er ressurskrevende og lite fleksibelt siden medlemmene i utvalget er bosatt over hele landet.

SRF har i 2025 inngått avtale med Forsvarsdepartementet om tilgang til NBP. NBP vil legge til rette for sikker digital samhandling; både skriftlig, ved forsendelser og ved videokonferanser.

Statens graderte plattformer (SGP) har ansvar for å drifte NBP for Forsvarsdepartementet. SRF og KK-utvalget har god dialog med SGP. Arbeidet med å etablere tilgang er fortsatt i prosess, men utvalget håper å få NBP etablert i løpet av 2026.

7. Møte med Politihøgskolen

KK-utvalget og sekretariatet avholdt i 2025 møte med Politihøgskolen (PHS). Bakgrunnen for møtet var PHS sitt arbeid med ny studiemodell innenfor skjult etterforskning og bruk av skjulte metoder.

PHS orienterte om at utdanningstilbudet er bygget opp som en modulbasert videreutdanning, hvor fagemnet «introduksjon til skjult etterforskning» utgjør et grunnleggende innføringsemne. Emnet gir en overordnet forståelse av hva skjult etterforskning er, hvilke metoder som benyttes og hvilke rettslige, etiske og metodiske hensyn som gjør seg gjeldende. Studiet legger vekt på rammene for bruk av skjulte etterforskningsmetoder. Studiet kvalifiserer for videre fordypning til nivå to og tre innen fagfeltet.

KK-utvalget har tilbudt seg å bidra inn i undervisningen, blant annet gjennom erfaringsbaserte innlegg om kontroll, rettssikkerhetsutfordringer og praktiske problemstillinger avdekket gjennom utvalgets arbeid. Utvalget anmodet videre om at ansatte i utvalgets sekretariat gis adgang til å delta i utdanningsløpet, og at det legges til rette for at sekretariatet kan disponere studieplass(er). I dag er studieplassene forbeholdt ansatte i politi og påtalemyndighet. Etter utvalgets syn vil tilgang til studiet bidra til å styrke sekretariatets innsikt i politiets bruk av skjulte metoder, og dermed understøtte en kvalitetssikker og reell kontrollvirksomhet.

KK-utvalget er tilfreds med at skjult metodebruk har fått større plass og er satt mer i system ved PHS. Utvalget ser fram til å få innblikk i erfaringer med den nye studiemodellen.

8. Deling av informasjon med barnevernet

KK-utvalget ba i 2025 et politidistrikt redegjøre for deling av opplysninger fra skjult metodebruk til barnevernet i medhold av barnevernloven § 13-2.

Taushetsplikt knyttet til kommunikasjonskontroll er særskilt regulert i straffeprosessloven kapittel 16 a, jf. politiregisterloven § 23 siste ledd, og er strengere enn den generelle taushetsplikten etter politiregisterloven § 30. Den omfatter både opplysninger om selve metodebruken og innholdet som fremkommer. Unntak fra taushetsplikten er uttømmende regulert i straffeprosessloven § 216 i.

Et sentralt unntak følger av straffeprosessloven § 216 i bokstav f, som åpner for bruk av opplysninger for å avverge straffbare handlinger som kan medføre frihetsstraff. Dette er en snevrere adgang enn den generelle avvergingsplikten etter straffeloven § 196. Det er utvalgets vurdering at denne bestemmelsen også medfører at politiet må kunne dele opplysninger med andre offentlige myndigheter, herunder barnevernet, dersom det er nødvendig for å avverge den straffbare handlingen.

I KK-utvalgets vurdering av den konkrete saken understreket utvalget at deling må begrenses til det som er strengt nødvendig, og at det som hovedregel ikke bør opplyses om metodebruk. Opplysningene bør så langt som mulig fristilles fra hvordan de er innhentet. I særlige tilfeller kan det likevel være nødvendig å gi supplerende opplysninger om metode, basert på en konkret vurdering.

I den konkrete saken mente KK-utvalget videre at vilkårene for deling var oppfylt, og at både opplysninger og metodebruk kunne deles. Utvalget konkluderte imidlertid med at korrekt rettslig grunnlag var straffeprosessloven § 216 i bokstav f, og ikke barnevernloven § 13-2 som politiet hadde benyttet.

9. Beslag av telefonnummer og utlevering av tvilling-SIM

KK-utvalget avholdt 18. august 2025 møte med Lyse Tele (ICE), Telia og Telenor etter at teletilbyderne hadde varslet utvalget om en økning i antall henvendelser fra politiet om beslag av telefonnummer og utlevering av tvilling-SIM^[2]. Tilbyderne viste til at tiltakene i økende grad synes å benyttes for å innhente autentiseringskoder med sikte på å få tilgang til kontoer og lagringstjenester hos utenlandske tjenesteleverandører. Samtidig ga tilbyderne uttrykk for bekymring for at politiets tilgang til telefonnummer og/eller tvilling-SIM også kan gi politiet tilgang til informasjon utover dette formålet, og reiste overfor utvalget spørsmål knyttet til politiets hjemmelsgrunnlag for slike beslag. I etterkant ble det opplyst at tiltakene i hovedsak gjaldt beslag av telefonnummer, og i mindre grad utlevering av tvilling-SIM.

KK-utvalget fulgte opp varslet ved å sende en henvendelse til riksadvokaten 11. september 2025, hvor det ble bedt om en redegjørelse for politiets bruk og forståelse av straffeprosessloven §§ 203 og 210, med henvisning til relevant rettspraksis. Riksadvokaten svarte 22. oktober 2025, basert på innhentede uttalelser fra politiet og påtalemyndigheten.

Det fremgikk at praksisen varierer mellom politidistriktene, men at beslag og utlevering forekommer. Både politiet og påtalemyndigheten mente at straffeprosessloven §§ 203 og 210 gir hjemmel for beslag av telefonnummer og SIM-kort, inkludert tvilling-SIM, når formålet er å få tilgang til historiske data, for eksempel for å få tilgang til koder ved innlogging via tofaktorautentifisering. Riksadvokaten var i hovedsak enig i denne forståelsen, med støtte i rettspraksis. Samtidig ble det presisert at bestemmelsene ikke gir adgang til å innhente fremtidige eller sanntids kommunikasjonsdata.

I KK-utvalgets svarbrev 12. november 2025 takket utvalget for Riksadvokatembetets grundige og effektive oppfølging av henvendelsen. Utvalget ga uttrykk for enighet om at slike beslag ikke gir rett til å innhente opplysninger i sanntid eller fremtidig informasjon.

I brevet sluttet KK-utvalget seg til hovedlinjene i riksadvokatens vurdering, særlig knyttet til innhenting av historiske data. Utvalget påpekte at beslag av telefonnummer og SIM-kort normalt må anses som et åpent tvangsmiddel, siden den mistenkte ofte blir kjent med tiltaket. Derimot kan utlevering av tvilling-SIM, uten den mistenktes kunnskap, ha likhetstrekk med skjulte tvangsmidler og bør etter utvalgets syn vurderes etter reglene i straffeprosessloven kapittel 16 a. Utvalget understreket behovet for tydelig angivelse av formål og omfang i politiets beslutninger om tvangsmidler, samt gode rutiner for logging og sletting dersom det utilsiktet innhentes sanntidsdata.

Den 16. februar 2026 ga Riksadvokatembetet følgende føringer til politiet:

- Det antas ikke avgjørende om tiltakene skjer i åpen eller skjult fase av etterforskningen.
- Politiet må sikre notoritet for at beslag av telefonnummer og utlevering av tvilling-SIM ikke brukes til å innhente fremtidige kommunikasjonsdata.
- Formålet med tvangsmiddelet skal fremgå tydelig i beslutninger og begjæringer.
- Videre bruk av tiltaket skal dokumenteres i rapport.
- Eventuell tilgang til løpende (sanntids) kommunikasjonsdata skal loggføres.
- Slike data skal slettes så raskt som mulig, med mindre det finnes særskilt rettsgrunnlag for oppbevaring og bruk.
- Sletting skal dokumenteres.
- Hvis data ikke slettes, må det begrunnes skriftlig i saken.

KK-utvalget er tilfreds med at Tele Lyse, Telia og Telenor varslet om denne praksisen, og dermed bidro til nødvendig kontroll og avklaring.

10. Høring – Domstolens funksjonsevne i ekstraordinære situasjoner

KK-utvalget avga i juni 2025 høringssvar til Justis- og beredskapsdepartementets forslag til nye beredskapshjemler i domstoloven §§ 242 og 243, som skal gjelde ved krig, krigsfare og andre ekstraordinære situasjoner^[3].

KK-utvalget avgrenset sitt høringssvar til å gjelde foreslått bestemmelse om overføring av saker mellom sideordnede domstoler, samt foreslått bestemmelse om hvilke sakstyper domstolene skal prioritere dersom det er behov for å gjøre prioriteringer i en krisesituasjon.

Når det gjelder § 242, støttet KK-utvalget en mer fleksibel adgang til overføring av saker mellom domstoler. Utvalget viste til erfaringer fra pandemien, hvor ulik praksis, ressursmangel og tekniske begrensninger førte til forsinkelser i behandlingen av saker om skjulte tvangsmidler. Dette kunne i enkelte tilfeller svekke effektiv kriminalitetsbekjempelse i alvorlige straffesaker. Utvalget støttet derfor at overføring bør kunne besluttes av overordnet domstol i ekstraordinære situasjoner.

KK-utvalget viste også til erfaringer fra Advokatforeningens salæraksjon i 2024. Under denne «aksjonen» avsto advokatforeningens medlemmer, i enkelte kretser, å påta seg oppdrag som offentlig advokat etter straffeprosessloven § 100 a. Dette medførte at begjæring om skjult metodebruk ikke kunne behandles av retten, og etterforskningen i svært alvorlige straffesaker stoppet opp. Under «aksjonen» rådet det stor usikkerhet hva domstolen og påtalemyndigheten skulle gjøre. Riksadvokaten tok til orde for at arbeidsfordelingen mellom domstolene talte mot å overføre saker til annen rettskrets med tilgjengelige advokater oppnevnt etter straffeprosessloven § 100 a. Dette stilte utvalget seg svært kritisk til. Utvalgets anbefaling var at påtalemyndigheten anmodet om at saken ble overført til en annen domstol. Etter utvalgets syn er det gode grunner for å implementere lignede tilfeller i den foreslåtte § 242.

Når det gjelder § 243, støttet KK-utvalget forslaget om at straffeprosessuelle tvangsmidler skal prioriteres i ekstraordinære situasjoner. Utvalget fremhevet at slike tvangsmidler i særlig grad berører rettssikkerheten, og at det derfor er avgjørende med en enhetlig og forutsigbar praksis i domstolene også i krisesituasjoner. Det ble understreket at domstolskontroll er sentral for å forhindre vilkårlig myndighetsutøvelse og sikre forholdsmessig bruk av tvangsmidler.

11. Høring – Utlevering av IP-data til forebygging av alvorlig kriminalitet

KK-utvalget avga i august 2025 høringssvar til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets forslag om hjemmel for utlevering av IP-data i forebyggingsøyemed^[4].

KK-utvalget tok ikke stilling til om en slik hjemmel bør innføres, men anbefalte at sentrale rettssikkerhetsgarantier ble ivare tatt dersom forslaget ble gjennomført:

1. Klar lovforankring: Politiets adgang til å hente ut IP-data bør i tillegg til ekomloven lovreguleres enten i det polisiære eller det straffeprosessuelle sporet.
2. Domstolskontroll: Beslutning om å hente ut IP-data bør vurderes og besluttes av domstolen og det bør oppnevnes en «skyggeadvokat» i henhold til straffeprosessloven § 100 a, som kan ivareta vedkommendes interesser.
3. Uavhengig kontroll: Utlevering og bruk av IP-data bør underlegges KK-utvalgets kontroll.

KK-utvalget har i flere år påpekt at regelverket for skjulte metoder har behov for en helhetlig gjennomgang og revisjon. Videre har utvalget påpekt at flere metoder bør underlegges utvalgets kontroll. Les mer om dette i kapitlet «Evaluering av KK-utvalget».

I høringsnotatet foreslås det at også uthenting av IP-data i forebyggingssporet skal falle utenfor KK-utvalgets mandat. Dette gjelder selv om utvalget allerede kontrollerer tilsvarende metodebruk i etterforsknings- og avvergingssaker. Etter utvalgets syn er dette uheldig, fordi det bidrar til en fortsatt fragmentert og lite helhetlig kontrollordning.

KK-utvalget fremhevet i høringssvaret at innhenting av IP-data kan være et inngripende tiltak med betydelige personvernmessige konsekvenser. Blant annet er det risiko for at opplysninger om personer uten tilknytning til kriminalitet innhentes. Av hensyn til rettssikkerhet, personvern og tilliten til politiet må slike inngrep derfor underlegges klare rettslige rammer og effektiv kontroll.

På denne bakgrunn mente KK-utvalget at uthenting av IP-data i forebyggingssporet bør underlegges samme kontrollregime som tilsvarende metodebruk i etterforsknings- og avvergingssaker, herunder rapportering via riksadvokaten og etterfølgende kontroll av utvalget.

12. Høring – Utkast til forskrift om klagenemnd for elektronisk kommunikasjon

KK-utvalget avga hørings svar i august 2025 til Digitalisering- og forvaltningsdepartementets høringsforslag om utkast til forskrift om klagenemnd for elektronisk kommunikasjon. Utvalget avgrenset sine merknader til nemndas organisering og sekretariatets funksjon^[5].

KK-utvalget fremhevet at nemnda, i likhet med utvalget, vil operere i skjæringspunktet mellom jus og teknologi, noe som stiller krav til tverrfaglig kompetanse. Selv om departementet foreslår en fleksibel bestemmelse om samlet kompetanse, advarte utvalget mot at dette kan føre til at særlig teknologisk kompetanse nedprioriteres. Med bakgrunn i egne erfaringer påpekte utvalget at manglende teknisk kompetanse tidligere har svekket utvalgets kvalitet, uavhengighet og legitimitet.

KK-utvalget anbefalte derfor at det enten forskriftsfestes konkrete kompetansekrav, eller at det presiseres at relevante faggrupper – særlig juridisk og teknologisk kompetanse – skal være representert i den enkelte sak. Tverrfaglig sammensetning anses som en forutsetning for forsvarlig og gyldig beslutningsgrunnlag.

Videre understreket KK-utvalget betydningen av et kompetent og tilstrekkelig bemannet sekretariat. Et tverrfaglig sekretariat er nødvendig for forsvarlig saksforberedelse, effektiv saksavvikling og kontinuitet i nemndas arbeid. Utvalget anbefalte derfor at også sekretariatets kompetanse, herunder juridisk, økonomisk og teknisk kompetanse, forskriftsfestes, samt at det avsettes tilstrekkelige ressurser til å sikre rekruttering av kvalifisert personell.

Samlet sett fremhevet KK-utvalget at både nemndas sammensetning og sekretariatets kompetanse er avgjørende for å sikre faglig integritet, uavhengighet og tillit til ordningen.

13. Politikongressen i Berlin

I mai 2025 deltok deler av KK-utvalget og sekretariatet på den 28. European Police Congress (EPC). Kongressen fant sted 20.- 21. mai 2025 i Berlin^[6].

EPC er den største kongressen om intern sikkerhet i EU og et viktig forum for internasjonal sikkerhet og samarbeid. Kongressen avholdes årlig og hvert år deltar rundt 1500 eksperter fra 20 land. Under kongressen avholdes det foredrag og panelsamtaler om aktuelle temaer. Videre viser utstillere frem det nyeste innen teknologisk utvikling for profesjonell bruk innen sikkerhetssektoren og systemløsninger. Blant deltakerne er politiske representanter, grensevakter, etterretningsorganer, samt regjeringer, parlamenter og næringsliv, og andre beslutningstakere. Målet er å styrke dialogen mellom myndighetene og fagfeller, og gi deltakerne mulighet til å knytte nye kontakter med kollegaer fra hele verden.

I 2025 var tema for kongressen "Security for Europe – Resilience and Cooperation in Times of Uncertainty". Det ble avholdt foredrag og panelsamtaler om blant annet cyberkriminalitet, bruk av kunstig intelligens og droner i politiarbeid, grenseoverskridende narkotikakriminalitet, menneskehandel og økonomisk svindel. Det ble diskutert løsninger og strategier for mer proaktivt politiarbeid, digital etterforskning og håndtering av sikkerhet i en stadig mer sammenkoblet verden.

KK-utvalget og sekretariatet forsøker hvert år å delta på kongressen. Kongressen gir utvalget et utenfra-perspektiv, oppdatert innsikt og kunnskap om sikkerhets- og kriminalitetsutfordringer i Europa, og verden generelt. Videre får utvalget, ved å delta på kongressen, innsyn i hva slags teknologisk materiell og digitale løsninger som finnes på markedet, og som tilbys politiet.

Fotnoter for utvalgte tema fra 2025

1 Nasjonal instruks for sletting og sperring, KK-utvalgets referanse 25/2709

2 Tvilling-SIM og beslag av telefonnummer, KK-utvalgets ref. 25/5427

3 Domstolenes funksjonsevne i ekstraordinære situasjoner (beredskapshjemler), KK-utvalgets ref. 25/6937.

4 Høring - Utlevering av IP-data til forebygging av alvorlig kriminalitet, KK-utvalgets ref. 25/8632

5 Høringen ble avgitt i høringsportalen, men ikke registrert i systemet hos Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Høringssvaret vil likevel publiseres i årsrapporten for de som måtte ha interesse av å lese høringen, KK-utvalgets ref. 25/8395

6 <https://www.european-police.eu/>

Økonomiske og administrative forhold

Det har ikke tilkommet nye økonomiske og administrative forhold i løpet 2025 utover at nytt KK-utvalg ble oppnevnt i mai 2025.

Begrepsforklaring

KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Begrepet kommunikasjonskontroll brukes i straffeprosessloven om avlytting og annen kontroll med kommunikasjonsanlegg. Et kommunikasjonsanlegg kan for eksempel være en fasttelefon, mobiltelefon eller en bredbåndsruiter. Avlytting betyr i denne sammenheng at tjenestetilbyder blir pålagt å overføre innholdet i en samtale eller internettbruk til politiet, som så kan lytte på eller analysere innholdet. Annen kontroll kan være pålegg fra politiet om at en samtale skal brytes eller en linje skal stenges. Det kan også være når politiet bruker teknisk utstyr for å se hvilke telefoner/abonnementer som er i bruk i et gitt område, enten for å identifisere telefonen eller for å lokalisere den. Praktisk viktig er muligheten til å pålegge tjenestetilbyder å utlevere trafikkdata og geografisk posisjon. Politiet kan også overføre skjulte signaler (såkalt «stille SMS») i forbindelse med enkelte av de andre metodene.

ROMAVLYTTING

Romavlytting er i straffeprosessloven definert som «annen hemmelig avlytting enn kommunikasjonsavlytting ved tekniske midler». Tillatelse til romavlytting kan bare gis for sted hvor det må antas at den mistenkte vil oppholde seg. Dersom dette er et offentlig sted eller annet sted som er tilgjengelig for et større antall personer, kan det bare gis tillatelse hvor det foreligger særlige grunner.

DATAAVLESNING

Dataavlesning er et tvangsmiddel som ble innført i straffeprosessloven i 2016. Det er definert som «avlesning av ikke offentlige tilgjengelige opplysninger i et datasystem». Dataavlesning foretas ved hjelp av tekniske innretninger, dataprogram «eller på annen måte». Tekniske innretninger og programvare kan installeres på datasystemet, samt at politiet kan foreta innbrudd for å gjennomføre dataavlesningen. Politiet kan bryte eller omgå beskyttelsesmekanismer i datasystemet dersom det er nødvendig for å kunne gjennomføre avlesning

KONTROLLUTVALGET FOR
KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Kontaktinformasjon

Telefon: 22 99 13 25

E-post: kkutvalget@sivilrett.no

Adresse:

Statens sivilrettsforvaltning
Kontrollutvalget for kommunikasjonsskontroll
Postboks 2105 Vika
0125 OSLO